

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โลกในยุคปัจจุบันเป็นยุคโลกาภิวัตน์ที่มีความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วจึงจำเป็นที่แต่ละประเทศต้องเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลาและเตรียมพร้อมที่จะเผชิญกับความท้าทายจากกระแสโลก โดยปัจจัยสำคัญที่จะเผชิญการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายดังกล่าว ได้แก่ คุณภาพของคน

การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพจึงเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง โดยจะต้องเป็นการศึกษาที่มีคุณภาพ เพื่อให้สัคยภาพที่มีอยู่ในตัวคนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ ทำให้เป็นคนที่มีรู้จักคิดวิเคราะห์ รู้จักแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักเรียนรู้ด้วยตนเองสามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว มีจริยธรรมคุณธรรม รู้จักฟังตนเอง และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543 : 1) แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 – 2549) ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี จึงได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคนโดยกำหนดนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ มีเป้าหมายให้สถานศึกษาทุกแห่งมีการประกันคุณภาพการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545 : 12-15) โดยเฉพาะพบว่าผลการประเมินคุณภาพการศึกษาของกรมวิชาการในระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2535-2540) พบว่าคุณภาพการศึกษาด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับประเทศมีผลเฉลี่ยค่อนข้างต่ำเกือบทุกด้านในทุกระดับ นอกจากนี้ ยังพบว่า คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาแต่ละแห่งและคุณภาพการศึกษานในแต่ละพื้นที่ของประเทศไทยมีความแตกต่างกันค่อนข้างสูง ซึ่งสอดคล้องกับผลสรุปการรับฟังความคิดเห็นและความรู้สึกของประชาชนทั่วไปของโครงการศึกษาไทยในยุคโลกาภิวัตน์ ด้วยเหตุนี้กระทรวงศึกษาธิการจึงจำเป็นต้องเร่งปรับปรุงคุณภาพ การศึกษาให้ได้มาตรฐานและเป็นที่ยอมรับของสังคมโดยเร็ว (กรมวิชาการ, 2544 : 1-2) โดยจะต้องเริ่มจากสถานศึกษาทุกแห่งดำเนินการพัฒนาคุณภาพของตนเอง โดยในการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษานั้นจะต้องมีการประกันคุณภาพภายในผสมผสานอยู่ในกระบวนการบริหารและการจัดการเรียนการสอนตามปกติของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา อันจะเป็นการสร้างเชื่อมั่นว่าสถานศึกษาจะจัดการศึกษาให้มีคุณภาพเป็นไปตามมาตรฐาน เพื่อให้

เด็กไทยเป็นคนดี มีความสามารถและมีความสุข จะได้ช่วยกันสร้างสรรค์สังคมให้มีต้นตอ
สิ่งแวดล้อมยั่งยืนเศรษฐกิจมั่นคงสามารถร่วมมือและแข่งขันกับประเทศอื่น ๆ ได้อย่างมีศักดิ์ศรีใน
สังคมโลกต่อไป (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2543 : 2)

การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพได้มาตรฐานสนองความต้องการของบุคคลและสังคม
ดังกล่าวข้างต้น รัฐบาล และหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบด้านนโยบายการศึกษา จึงได้กำหนด
สาระสำคัญไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และพระราชบัญญัติการ
ศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (2542 : 24-25) โดยรัฐธรรมนูญ ระบุว่า บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันใน
การรับการศึกษา ที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพทั้งนี้ประชาชนต้องได้รับการศึกษา
ขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปี โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย (มาตรา 43) รวมทั้งต้องปรับปรุงการศึกษา
ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม (มาตรา 81) โดยสาระแห่งรัฐธรรมนูญฯ
ดังกล่าวนี้มีความสอดคล้องกันเป็นอย่างดีกับสาระบัญญัติในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ
พ.ศ. 2542 ซึ่งเป็นกฎหมายการศึกษาฉบับแรกของประเทศไทยที่กล่าวไว้ในมาตรา 10 ว่า การจัด
การศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า
สิบสองปีรัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย นอกจากนี้ในหมวด 6 ที่กล่าว
ถึงมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษาที่กำหนดไว้ในมาตรา 47 ระบุให้มีระบบการประกัน
คุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วยระบบ
การประกันคุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพภายนอก และได้กำหนดไว้ในมาตรา 48
ให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่สถานศึกษา
ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ มาตรา 49 กำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่ง ต้องได้รับ
การประเมินคุณภาพภายนอกอย่างน้อย 1 ครั้ง ในทุก 5 ปี และต้องเสนอผลการประเมินคุณภาพ
การศึกษาของสถานศึกษาต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน ฉะนั้นสถานศึกษาต้อง
พัฒนาการจัดการศึกษาของตนและแสดงภาระความรับผิดชอบต่อประจักษ์แก่สังคมว่า สถานศึกษา
มีประสิทธิภาพผลใน 2 ประเด็นหลัก ต่อไปนี้

1. ผู้เรียนทุกคนมีความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐาน
หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างแท้จริง
2. สถานศึกษามีศักยภาพในการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนบรรลุผลตามมาตรฐาน
อย่างแท้จริง (กรมวิชาการ. 2544 : 1-3)

จากการที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 6 มาตรา 48 กำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปี เสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัดหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษาและเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก สาระบัญญัติดังกล่าวเป็นสิ่งที่สถานศึกษาทุกแห่งจะต้องนำไปปฏิบัติ ให้บรรลุเจตนารมณ์ในการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2543 : 3)

จากความหมายของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่กล่าวว่า การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเป็นกระบวนการจัดการที่มีการพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง มีการดำเนินงานในลักษณะของการผสมผสานระหว่าง กระบวนการบริหารกับการจัดการเรียนการสอนตามปกติของสถานศึกษาโดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา สะท้อนให้เห็นว่าการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษามีแนวคิดที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการป้องกัน เพื่อให้การดำเนินงานของสถานศึกษามีประสิทธิภาพให้ได้ผลผลิตอัน ได้แก่ ผู้เรียนที่มีคุณภาพด้วยเช่นกัน ซึ่งแนวคิดของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษานั้น ได้ผนวกแนวคิดจากระบบประกันคุณภาพการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีกระบวนการดำเนินงานเป็นกลไกสำคัญอยู่ 3 ขั้นตอน คือ การควบคุมคุณภาพการศึกษา การตรวจสอบคุณภาพการศึกษาและการประเมินคุณภาพการศึกษา กับแนวคิดที่ผสมผสานไว้ในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอีกแนวคิดหนึ่ง คือวงจรการทำงานแบบ PDCA โดย Edward Demming ได้สร้างวงจรการทำงานแบบนี้ประกอบด้วย ขั้นตอนการวางแผน (Plan) การปฏิบัติตามแผน (Do) การตรวจสอบหรือการประเมิน (Check) และการนำผลการประเมินย้อนกลับไปปรับปรุงแก้ไข (Action) โดยที่กระบวนการทำงานตามวงจรนี้จะมีการตรวจสอบควบคู่ไปกับการทำงาน จึงทำให้เกิดการปรับปรุงการทำงานอยู่ตลอดเวลาและเป็นการทำงานที่ต่อเนื่อง จะเห็นได้ว่าแนวคิดของระบบประกันคุณภาพศึกษากับแนวคิดหรือหลักการบริหารตามวงจร PDCA มีความสัมพันธ์สอดคล้องกัน และมีลักษณะการดำเนินงานที่อาศัยการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานให้สำเร็จ รวมทั้งมีการปรับปรุงและตรวจสอบความก้าวหน้าตามจุดหมาย/เป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งสถานศึกษาหรือ

หน่วยงานในพื้นที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไปได้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2544 ก: 9-10)

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับการบริหารระบบประกันคุณภาพการศึกษาพบว่า มีผลงานการวิจัยที่ศึกษาในเรื่องดังกล่าวแบ่งเป็น 6 ประเด็น ได้แก่ การวิเคราะห์รูปแบบและการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาของวันชัย สิริชนะ (2537 : บทคัดย่อ) เข็มทอง สิริแสงเลิศ (2540 : บทคัดย่อ) และจากรุวรรณ มณีแสง (2543 : บทคัดย่อ) การศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหากระบวนการบริหารงานการประกันคุณภาพการศึกษาของสยามคู่มงาม (2541 : บทคัดย่อ) สุমন บริสุทธิ์ (2541 : บทคัดย่อ) และสุพัฒน์ พรหมวัง (2542 : บทคัดย่อ) การศึกษาการดำเนินงานการประกันคุณภาพของโรงเรียนของเกียรติศักดิ์ ทันจันทร์ (2543 : บทคัดย่อ) และอดุลย์ ภักดีเตลิบ (2544 : บทคัดย่อ) การศึกษาความพร้อมในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในเพื่อรองรับมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของธัญลักษณ์ น้อมนิล (2543 : บทคัดย่อ) สุชิน ศิลธรรม (2544 : บทคัดย่อ) และปัญญา ประเสริฐศรี (2544 : บทคัดย่อ) การศึกษากระบวนการบริหารระบบคุณภาพของชาวยุคส์คีย์ สามสี (2544 : บทคัดย่อ) และรุ่งนภา ไชยกิจ กัญญา (2544 : บทคัดย่อ) และการศึกษาการปฏิบัติตามบทบาทคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษาของวุฒิ สุวรรณรังสี (2537 : บทคัดย่อ) เมื่อพิจารณาผลการวิจัยดังกล่าวพบว่า เป็นผลงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการดำเนินงานในการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ในด้านความพร้อม ความก้าวหน้า ขั้นตอน รูปแบบการพัฒนาตลอดจนปัญหาอุปสรรค และแนวทางแก้ไขในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา

ผู้วิจัยในฐานะที่ดำรงตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้เล็งเห็นความสำคัญถึงบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนซึ่งเป็นบุคคลที่มีบทบาท และต้องรับผิดชอบโดยตรงในฐานะผู้นำขององค์กร โดยผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทในการบริหารจัดการ ส่งเสริม สนับสนุน อำนวยความสะดวก ให้คำปรึกษา แนะนำ ดูแลให้มีการประกันคุณภาพภายใน ที่ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วม โดยผู้บริหารจะต้องเป็นแกนนำในการจัดทำแผนต่างๆ เช่นแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปี แผนการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร แผนประเมินคุณภาพการศึกษา และแผนงบประมาณเป็นต้น รวมทั้งการติดตามให้มีการดำเนินงานตามแผนการนำผลจากการประเมินตนเองมาใช้ในการปรับปรุง

สถานศึกษา และการรายงานผลให้สาธารณชนทราบ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา แห่งชาติ. 2544 ค : 42) นอกจากนี้ในการเตรียมการเพื่อเข้าสู่ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ผู้บริหารจำเป็นต้องนำยุทธศาสตร์มาใช้ในการดำเนินงาน โดยเฉพาะยุทธศาสตร์ภาวะผู้นำ ซึ่งต้อง เป็นแกนนำหลักในการบริหารและดำเนินการร่วมกับแกนนำอื่นๆ เพื่อช่วยผลักดันส่งเสริม สนับสนุนและประสานให้บุคลากรภายในสถานศึกษาและบุคคลที่เกี่ยวข้องภายนอก ร่วมกันทำงาน เป็นทีม รวมทั้งกำกับดูแลให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างต่อเนื่อง (บัญญัติ แสสนทวี. ม.ป.ป. : 1) นอกจากนี้กรมวิชาการ (2544 : 39) ยังได้กล่าวถึงองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาโรงเรียนให้ ประสบความสำเร็จประการหนึ่ง คือการพัฒนาภาวะผู้นำ (Leadership) ของผู้บริหารโรงเรียนซึ่งมี บทบาทในการออกแบบ (Designer) ผู้รับผิดชอบการคิดวิเคราะห์ การคิดริเริ่มสร้างสรรค์ กำหนด วิสัยทัศน์การศึกษา พร้อมทั้งเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง โครงสร้างการบริหารที่มุ่งเน้นประสิทธิภาพ และประสิทธิผลรวมถึงคุณภาพแก่ผู้เรียนรวมทั้งสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาแห่งชาติ (2543 : 53-61) ได้กล่าวถึงปัจจัยหรือยุทธศาสตร์สู่ความสำเร็จในการดำเนินการประกันคุณภาพ การศึกษา ว่าภาวะผู้นำเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดเป็นแกนหลักในการบริหารและดำเนินการร่วมกับแกน นำอื่นๆ เพื่อช่วยผลักดันส่งเสริม สนับสนุนและประสานให้บุคลากรภายในสถานศึกษาและบุคคลที่ เกี่ยวข้องภายนอก ร่วมกันทำงานเป็นทีม เพื่อพัฒนาระบบการประเมินตนเองของสถานศึกษาให้ ผสมผสานกับการวางแผน การดำเนินงานและการปรับปรุงเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เป็น ระบบครบวงจร รวมทั้งกำกับดูแลให้มีการดำเนินงานดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง

แต่จากการศึกษารายงานการดำเนินงานปฏิรูปการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 (สุวิมล ว่องวานิช และคณะ. 2543 : 57-58) ในประเด็นของการประกัน คุณภาพภายใน ผลปรากฏว่าผู้บริหารมีการปฏิบัติงานด้านการประกันคุณภาพภายในมากที่สุด แต่ก็ยังพบปัญหาการปฏิบัติงานมากเช่นกัน และจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยด้าน ประสบการณ์และวุฒิการศึกษาที่มีผลต่อการบริหารระบบประกันคุณภาพการศึกษาพบว่า ผู้บริหาร ที่มีประสบการณ์และวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานประกัน คุณภาพการศึกษาไม่แตกต่างกัน (สุชีรา นนัสตรง. 2547 : บทคัดย่อ) ส่วนผู้บริหารและครูวิชาการ ที่มีประสบการณ์แตกต่างกัน มีการบริหารจัดการเพื่อเตรียมความพร้อมในภาพรวม และรายด้าน แตกต่างกัน (เกศรี ไชยเผือก. 2548 : บทคัดย่อ)

จากปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาข้างต้น ประกอบกับเมื่อพิจารณา รายงานผลการประเมินมาตรฐานโรงเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2541 ปีการศึกษา 2543 ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่ามาตรฐานด้าน กระบวนการ มีโรงเรียนที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานด้านการบริหารเพียง ร้อยละ 33.67 นอกจากนี้ผลการประเมินในระดับอำเภอ พบว่าอำเภอส่วนใหญ่ (9 ใน 16 อำเภอ) มีโรงเรียนที่ผ่านเกณฑ์ การประเมินด้านการบริหารอยู่ในช่วงร้อยละ 21-24 ของโรงเรียนทั้งหมด โดยเฉพาะผลการ ประเมินรายมาตรฐานและตัวบ่งชี้ด้านการบริหาร พบว่าร้อยละ โรงเรียนที่มีผลการประเมิน ระดับ 3 คือ มีผลการประเมินในระดับที่น่าพอใจขั้นสูง ในแต่ละมาตรฐานค่อนข้างแตกต่างกันมาก คือ อยู่ในช่วงร้อยละ 26-45 โดยมาตรฐานด้านประสานความร่วมมือจากทุกฝ่าย เพื่อพัฒนาโรงเรียน การจัดกิจกรรมหลากหลาย เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน และการใช้แผนเป็นเครื่องมือในการ บริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ มีอัตราค่อนข้างสูงกว่ามาตรฐานอื่นๆ สำหรับมาตรฐานที่มีผลการ ประเมินอยู่ในระดับ 0 คือผลการประเมินที่ไม่พึงพอใจมากกว่ามาตรฐานอื่นๆ ได้แก่ การประเมิน ผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ และการสนับสนุนบุคลากรเกิดความมุ่งมั่นในการพัฒนา (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. 2544 : 15)

จากความสำคัญและปัญหาของการดำเนินงานการบริหารระบบประกันคุณภาพภายใน โรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนข้างต้น จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจ ที่จะศึกษาการบริหารระบบ ประกันคุณภาพภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียน จำแนกตามวุฒิการศึกษาและประสบการณ์ ในการบริหารงาน ที่มีต่อแนวคิดตามหลักการบริหารที่เป็นระบบวงจร (PDCA) ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน (Plan) การร่วมกันปฏิบัติตามแผน (Do) การร่วมกันตรวจสอบ (Check) และการร่วมกันปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง (Action) โดยนำระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายใน สถานศึกษา ตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 47 ระบุให้มีการประกัน คุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา โดยมีระบบประกันคุณภาพภายใน และระบบประกันคุณภาพภายนอก ระบบประกันคุณภาพภายในมุ่งเน้นการกระจายอำนาจไปสู่ สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามตรา 18(2) โดยให้หน่วยงานต้นสังกัด และสถานศึกษาจัด ให้ที่ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องว่าผู้เรียนทุกคนจะ ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพจากสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วย การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ การพัฒนามาตรฐานการศึกษา การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา การดำเนินงานตามแผน

พัฒนาคุณภาพการศึกษา การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา การประเมินคุณภาพการศึกษา การประเมินคุณภาพการศึกษาการรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี และการผุดงระบบประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อให้ทราบข้อมูลการเปรียบเทียบวุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อการบริหารระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียน อันจะนำไปสู่การเตรียมปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งจะทำให้ผู้บริหารโรงเรียนได้ปรับเปลี่ยนบทบาทที่พึงประสงค์ ต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา อันจะทำให้เป็นที่ยอมรับของผู้ปกครอง ชุมชนและสังคม รวมทั้งจะทำให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพต่อไป

คำถามการวิจัย

ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน และมีประสบการณ์ในการบริหารงานต่างกัน จะมีการบริหารระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียนต่างกันหรือไม่ต่างกัน

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารระบบประกันคุณภาพภายใน โรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารระบบประกันคุณภาพภายใน โรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามวุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการบริหารของผู้บริหาร โรงเรียน

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ จะทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการวิจัยจะเป็นประโยชน์กับ โรงเรียนในการใช้เป็นแนวทางการดำเนินงานพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน โรงเรียนตามมาตรฐานการศึกษา และเพื่อพร้อมรับการประเมินคุณภาพภายนอก ทำให้การบริหารงานภายในโรงเรียนเกิดประสิทธิภาพมากขึ้น ตลอดจนหน่วยงาน และผู้เกี่ยวข้องนำไปใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนกำหนดแนวทางในการพัฒนาการบริหารโรงเรียน และใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน

ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาการบริหารและเปรียบเทียบการบริหารระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง ระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและปฐมวัย ประกอบด้วย 8 รายการ (กรมวิชาการ, 2544 : 9) โดยใช้หลักการบริหารที่เป็นระบบครบวงจร (PDCA)

1. หน่วยในการวิเคราะห์/หน่วยในการศึกษา (Unit of Analysis)

ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ปีการศึกษา 2545 จำนวน 391 โรงเรียน โดยศึกษาจากผู้บริหารโรงเรียน 391 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ปีการศึกษา 2545 จำนวน 196 โรงเรียน โดยศึกษาจากผู้บริหารโรงเรียน 196 คน

กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มจากกลุ่มประชากรโดยใช้ตารางสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายของเคริจีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 : 607-610) ที่ระดับความเชื่อมั่น .05 ได้กลุ่มตัวอย่าง คือผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 196 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรต้น (Independent Variables) ได้แก่

3.1.1 วุฒิกการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา แบ่งออกเป็น

3.1.1.1 ปริญญาตรี

3.1.1.2 สูงกว่าปริญญาตรี

3.1.2 ประสบการณ์ในการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา แบ่งออกเป็น

3.1.2.1 ต่ำกว่า 10 ปี

3.1.2.2 ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป

3.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ การบริหารระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ

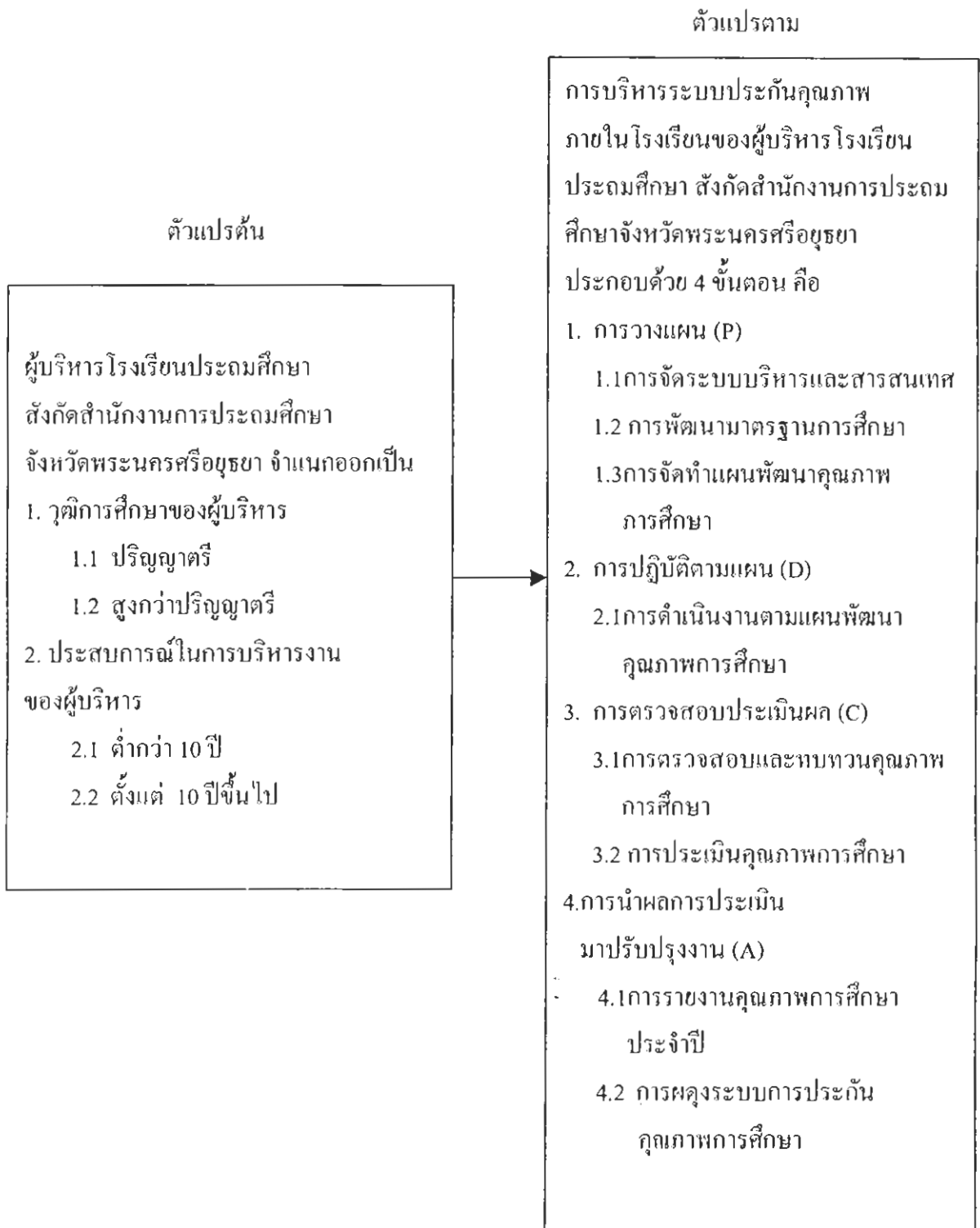
1. การวางแผน (P)
 - 1.1 การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ
 - 1.2 การพัฒนามาตรฐานการศึกษา
 - 1.3 การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา
2. การปฏิบัติตามแผน (D)
 - 2.1 การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา
3. การตรวจสอบประเมินผล (C)
 - 3.1 การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา
 - 3.2 การประเมินคุณภาพการศึกษา
4. การนำผลการประเมินมาปรับปรุงงาน (A)
 - 4.1 การรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี
 - 4.2 การผดุงระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

4. กรอบความคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาการบริหารและเปรียบเทียบการบริหารระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง ระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและปฐมวัย ประกอบด้วย 8 รายการ (กรมวิชาการ, 2544) โดยใช้หลักการบริหารระบบคุณภาพวงจรเดมิ่ง (PDCA) คือ

1. การวางแผน
 - 1.1 การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ
 - 1.2 การพัฒนามาตรฐานการศึกษา
 - 1.3 การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา
2. การปฏิบัติตามแผน (D)
 - 2.1 การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา

3. การตรวจสอบประเมินผล (C)
 - 3.1 การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา
 - 3.2 การประเมินคุณภาพการศึกษา
4. การนำผลการประเมินมาปรับปรุงงาน (A)
 - 4.1 การรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี
 - 4.2 การศดุงระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การบริหาร หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปร่วมมือกันดำเนินการอย่างประสานสัมพันธ์ มีระบบ ระเบียบและกฎเกณฑ์ เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ร่วมกัน โดยใช้ทรัพยากรและเทคนิคต่าง ๆ อย่างเหมาะสม

2. ระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียน หมายถึง ระบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้เกี่ยวข้องว่า ผู้เรียนทุกคนจะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพจากโรงเรียน ประกอบด้วย 8 รายการ คือ (1) การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ (2) การพัฒนามาตรฐานการศึกษา (3) การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา (4) การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา (5) การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา (6) การประเมินคุณภาพการศึกษา (7) การรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี (8) การผลุงระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

3. การบริหารระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียน หมายถึง การบริหารที่เป็นระบบครบวงจร (PDCA) ซึ่งประกอบด้วย การร่วมกันวางแผน (Plan) การร่วมกันปฏิบัติตามแผน (Do) การร่วมกันตรวจสอบประเมินผล (Check) และการร่วมกันนำผลการประเมินมาปรับปรุงงาน (Action) เพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้เกี่ยวข้องว่า ผู้เรียนทุกคนจะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพจากโรงเรียน ประกอบด้วย 8 รายการ คือ (1) การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ (2) การพัฒนามาตรฐานการศึกษา (3) การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา (4) การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา (5) การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา (6) การประเมินคุณภาพการศึกษา (7) การรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี (8) การผลุงระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ ขั้นการวางแผน (P) ประกอบด้วย การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ การพัฒนามาตรฐานการศึกษา การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ขั้นการปฏิบัติตามแผน (D) ประกอบด้วย การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นการตรวจสอบประเมินผล (C) ประกอบด้วย การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นการนำผลการประเมินมาปรับปรุงงาน (A) ประกอบด้วย การรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี การผลุงระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

4. การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ หมายถึง ระบบซึ่งรวมสารสนเทศต่าง ๆ ที่จำเป็นในการบริหารโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนตามความต้องการ โดยจัดเก็บเป็นเอกสารหรือโปรแกรมคอมพิวเตอร์

370.11
9 8430
2548

5. การพัฒนามาตรฐานการศึกษา หมายถึง สภาพที่พึงประสงค์จะให้เกิดขึ้นทั้งปริมาณและคุณภาพ ซึ่งแสดงได้โดยประสิทธิภาพของโรงเรียนที่พัฒนาผู้เรียนได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด
6. การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา หมายถึง การเตรียม การจัดทำและการนำแผนพัฒนาไปสู่การปฏิบัติ
7. การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา หมายถึง การดำเนินงาน/โครงการ/กิจกรรมตามแผนปฏิบัติการประจำปี ทุกกิจกรรม ทันตามกำหนดเวลาและบรรลุวัตถุประสงค์เป้าหมายของโครงการ/กิจกรรม
8. การตรวจสอบและประเมินคุณภาพการศึกษา หมายถึง การนำผลที่ได้มาพิจารณาช่วยเหลือ ส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษา โดยกำหนดผู้รับผิดชอบและให้บุคลากรหลายฝ่ายมีส่วนร่วม
9. การประเมินคุณภาพการศึกษา หมายถึง การประเมินผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนตามสาระการเรียนรู้ และคุณลักษณะที่สำคัญตามหลักสูตรสถานศึกษาและการประเมินคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานสถานศึกษา
10. การรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี หมายถึง การที่โรงเรียนสรุปผลการประเมินและเขียนเป็นรายงานผล การประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ต่อผู้เรียน ผู้ปกครอง หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
11. การผดุงระบบประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การดำเนินการตรวจสอบ ติดตาม ทบทวน ประเมินผล ปรับปรุงและพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา และนำมาใช้ในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ
12. วุฒิกการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาสูงสุดของผู้บริหารโรงเรียนซึ่งแบ่งเป็น 2 ระดับคือ ระดับปริญญาตรี และ สูงกว่าปริญญาตรี
13. ประสบการณ์ในการบริหารงาน หมายถึง ระยะเวลาของการปฏิบัติงานในตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งแบ่งเป็น 2 ช่วง คือ ต่ำกว่า 10 ปี และ ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป
14. ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่หรือผู้อำนวยการโรงเรียนและผู้รักษาการในตำแหน่งผู้บริหาร โรงเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
15. โรงเรียนประถมศึกษา หมายถึง สถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

16. ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา หมายถึง ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่หรือผู้อำนวยการโรงเรียนและผู้รักษาการในตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนของโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ปีการศึกษา 2544

17. สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา หมายถึง หน่วยงานทางการศึกษาที่จัดบริการการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ข้อตกลงเบื้องต้น

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยศึกษาการเปรียบเทียบในภาพรวมของแต่ละด้านการบริหารระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามวุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการบริหารของผู้บริหารโรงเรียน

สมมติฐานการวิจัย

1. ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีการบริหารระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียนต่างกัน

2. ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่มีประสบการณ์ในการบริหารงานต่างกันมีการบริหารระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียนต่างกัน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลการวิจัยครั้งนี้ จะทำให้ทราบข้อมูลและแนวทางการบริหารระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อให้หน่วยงานและผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาต่อไป